

METODOLOGIJA PISANJA

ISPITNIH ZADATAKA

dr. sc. Jasminka Buljan Culej
Istraživačko - razvojni odjel
NCVVO

Kako najučinkovitije izmjeriti
učenikovo znanje,
odnosno kompetencije?

UČINKOVITO POUČAVANJE

- © Jasno definirani ishodi poučavanja.
- © Metoda i materijali korišteni pri poučavanju podudarani su s očekivanim ishodomima.
- © Poučavanje je prilagođeno učenikovim karakteristikama i potrebama.

UČINKOVITO POUČAVANJE

- ⊙ Poučavanje je temeljeno na pouzdanosti, smislenosti i relevantnosti obrazovnih ishoda.
- ⊙ Učenike se povremeno informira o učinkovitosti procesa učenja.
- ⊙ Dodatni sati poučavanja osigurani za učenike koji imaju poteškoća.
- ⊙ Učinkovitost poučavanja potrebno je redovito provjeravati i po potrebi modificirati.

UČINKOVITO ISPITIVANJE

- ⊙ Namijenjeno provjeri jasno definiranih obrazovnih ishoda.
- ⊙ Namjera i funkcija podudarne s ispitivanim obrazovnim ishodima.
- ⊙ Ispiti su sastavljeni/konstruirani na način da su prilagođeni generaciji u kojoj se provodi ispitivanje i da su svima razumljivi.

UČINKOVITO ISPITIVANJE

- © Ispitivanje će pružiti informacije koje su smislene, pouzdane i relevantne (valjane, pouzdane i objektivne).
- © Omogućiti pristupnicima pravovremenu povratnu informaciju.
- © Mogući problemi poučavanja utvrđeni su nakon prikupljenih rezultata.
- © Rezultati Ispitivanja omogućuju prikupljanje informacija korisnih pri evaluaciji metoda poučavanja.

SVRHA ISPITA

Testovi se mogu konstruirati za različite svrhe (dijagnostički, formativni, sumativni).

- ⊙ **DIJAGNOSTIČKI** - Dijagnostičkim ispitivanjima otkrivaju se određene prednosti, slabosti i poteškoće s kojima se učenici susreću prilikom poučavanja određenih sadržaja, npr. čitanja ili geometrije.
- ⊙ Oblikovan je kako bi se istaknuli uzroci utvrđenih područja slabosti ili prednosti.

SVRHA ISPITA

- ◎ **FORMATIVNI** - Formativno ispitivanje se provodi tijekom obrade nekoga sadržaja, te je oblikovan za praćenje napretka učenika, za mjerenje postignuća.
- ◎ **SUMATIVNI** - Sumativno ispitivanje provodi se po završetku obrade ispitivanoga sadržaja. Mjere se prvenstveno postignuća.

PISANJE ZADATAKA

- dob učenika
- vrijeme testiranja
- oblik zadataka
- oblik psihometrijske analize

KARAKTERISTIKE ZADATAKA

- ◎ **1. valjanost**
- ◎ **2. učinkovitost**
- ◎ **3. objektivnost**
- ◎ **4. specifičnost (primjerenost, određenost)**
- ◎ **5. upotreba jednostavnoga i jasnoga jezika**

1. valjanost

- ⊙ Zadatak treba biti jasno povezan s obrazovnim ishodom kojega se želi ispitati.
- ⊙ Zadatak ***ispituje određeni obrazovni ishod koji je definiran u ispitnom katalogu*** i iznimno je važno paziti da se njime **ne** ispituje opće znanje ili inteligenciju!
- ⊙ Zadatak treba biti ***relevantan*** – mora testirati važne dijelove programa, a ne nepotrebne detalje.

2. učinkovitost

- © Veći broj zadataka osigurava i bolju pokrivenost važnih sadržaja koje testom želimo ispitati te je zbog učinkovitosti ispitivanja bitno ***uravnotežiti broj brzih, kratkih pitanja i odgovora i pitanja koja zahtijevaju složenije operacije.***
- © Učinkovitost se postiže i izbjegavanjem nepotrebnih dodatnih podražajnih materijala (tekst, slika, tablica, grafički prikaz, karta...), te korištenjem jednostavnog i razumljivog jezika.

3. objektivnost

- © ***ne smije postojati dvojba oko točnih odgovora*** – sve nejasnoće oko točnih odgovora dovode u pitanje prihvatljivost testa.
- © Ispit ***ne smije diskriminirati pojedine pristupnike*** (prema vjeri, spolu, rasi, etničkoj pripadnosti ili pripadnosti bilo kojoj drugoj društvenoj skupini) – pri formuliranju zadatka potrebno je paziti da dobar rezultat bude samo i isključivo odraz znanja i vještina koji se tiču tog predmeta, a ne iskustva, znanja i stavova koje učenik ima kao pripadnik određene skupine.

4. specifičnost (primjerenost, određenost)

- © Na zadatak je moguće odgovoriti samo na temelju znanja i vještina iz predmeta – ne smije postojati mogućnost pogađanja, treba izbjegavati moguće nenamjerno navođenje učenika na točan odgovor.

5. upotreba jednostavnoga i jasnoga jezika

- ⊙ Treba se koristiti jednostavnim i jasnim jezikom u izradi zadataka kako bi svim pristupnicima bilo jasno što se od njih u tom zadatku traži i što trebaju napraviti.

Pri postavljanju zadatka treba:

- ⊙ - koristiti jednostavne rečenice (bez zavisnih i umetnutih rečenica)
- ⊙ - ponuditi samo nužne informacije, bez suvišnog materijala, detaljnih ili nepotrebnih opisa
- ⊙ - izbjegavati upotrebu dvostrukih negacija
- ⊙ - istaknuti negaciju u zadatku (podebljanim slovima)

VRSTE ISPITNIH ZADATAKA

Zadatci OTOVRENOG i

ZATVORENOG tipa

Zadatci zatvorenog tipa

Pristupnik bira svoj odgovor među ponuđenim odgovorima:

- ⊙ zadatci alternativnog izbora
- ⊙ zadatci višestrukog izbora
- ⊙ zadatci povezivanja i sređivanja
- ⊙ zadatci višestrukih kombinacija
- ⊙ višestruki zadatci alternativnog izbora
- ⊙ zadatci redanja

Zadatci otvorenog tipa

Pristupnik sam formulira odgovor.

- ⊙ zadatci dopunjavanja
- ⊙ zadatci kratkih odgovora
- ⊙ zadatci produženog odgovora
- ⊙ zadatci esejskog tipa

Zadatci zatvorenog tipa

ZADATCI ALTERNATIVNOGA IZBORA

- ⊙ Zadatci alternativnog izbora su tzv. da – ne, odnosno točno – netočno pitanja.
- ⊙ Sastoje se od **pitanja ili tvrdnje** za koju učenik treba odrediti je li istinita ili ne.

ZADATCI ALTERNATIVNOGA IZBORA

- © *Potrebno je sastaviti zadatke koji se mogu točno kvalificirati kao točni ili netočni, izbjegavati korištenje (dvostrukih) negacija, te izbjegavati korištenje riječi – nikad, samo, sve, uvijek ili moglo bi, može, ponekad, općenito, mnogo, nekoliko, koje nenamjerno mogu navesti učenika na točan odgovor.*
- © *Nikako se ne bi smjelo prepisivati gotove rečenice iz udžbenika!*

ZADATCI ALTERNATIVNOGA IZBORA

PREDNOSTI

- ⊙ lagana pitanja za testiranje nižih razina znanja
- ⊙ moguće je testirati i više razine kognitivnih procesa, ako pr. tvrdnju formuliramo kao neku vrstu zaključka (ako...onda...), ili ako se uz njih koristi nekakav dodatni materijal (graf, karta...)
- ⊙ brzo se rješavaju
- ⊙ prikladna su za ispitivanje uzročno – posljedičnih odnosa te opće raširenih pogrešnih poimanja
- ⊙ dobro formulirano može provjeriti je

NEDOSTACI

- ⊙ postoji 50% mogućnost da ispitanik nasumično pogodi odgovor
- ⊙ potrebno je puno pitanja da bi se postigla pouzdanost testa
- ⊙ ponekad nije lako osigurati potpunu točnost tvrdnje
- ⊙ ako pristupnik zna da je neka tvrdnja netočna, ne znači da zna što bi bilo točno tvrditi

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

- © Zadatci višestrukog izbora sastoje se od **uvodnog dijela** (uputa i/ili dodatni materijal – tekst, slika, tablica, grafički prikaz, karta...), **osnove** (pitanja ili nedovršene rečenice) i određenog broja **ponuđenih odgovora**.
- © Jedan je odgovor točan, a druge ponuđene odgovore nazivamo **distraкторima** ili **ometačima**.

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

Prednosti

- ⊙ može se ispitati velika količina sadržaja
- ⊙ rješavanje zadataka je brzo
- ⊙ pogađanje reducirano ponudom većeg broja distraktora
- ⊙ mogu ispitivati različite razine obrazovnih ishoda

Nedostaci

- ⊙ teško je sastaviti kvalitetne distraktore
- ⊙ učenik potroši vrijeme na čitanje ponuđenih odgovora
- ⊙ ne predstavlja realnu životnu situaciju
- ⊙ može se dogoditi da nekvalitetnim sastavljanjem budu konstruirana pitanja koja od učenika samo zahtijevaju razinu prepoznavanja

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

Primjer:

- ⊙ **Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.**
- ⊙
- ⊙ **Koji od navedenih organizama pripadaju carstvu protista (protoktista)?**
- ⊙ **A. alge**
- ⊙ **B. bakterije**
- ⊙ **C. cijanobakterije**
- ⊙ **D. papratnjače**

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

- *osnova bi trebala biti samostalno pitanje ili problem;*
- *preporučeno je **ne** koristiti negativne formulacije*
- *optimalan broj ponuđenih odgovora je **tri ili četiri (uključujući točan odgovor);***
- *svi zadatci višestrukog izbora u testu bi trebali imati **isti broj ponuđenih odgovora**, međutim u slučajevima u kojima je nemoguće osmisliti isti broj kvalitetnih (ili jednako vjerojatnih) distraktora - bolje je ostaviti manji broj distraktora, nego ponuditi nešto posve neuvjerljivo;*

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

preporučeno je izbjegavati odgovore – sve od navedenog (moguće je takve zadatke riješiti na osnovu površnog znanja) ili ništa od navedenog (učenik ne zna nužno koja je onda nenavedena tvrdnja točna);

treba paziti da formulacija pitanja ne asocira na točan odgovor (ili licem, ili brojem, ili ponavljanjem ključnih riječi); točan odgovor se od ostalih ponuđenih odgovora ne bi trebao razlikovati duljinom, brojem riječi i sl.;

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

- © Učenik bi trebao moći odgovoriti na pitanje i bez gledanja ponuđenih odgovora!
- © U slučaju da negativnu formulaciju nije moguće izbjeći treba biti naglašena **podebljanim slovima!**
- © Svi distraktori trebaju biti gramatički usklađeni s pitanjem

ZADATCI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

- © U zadatcima povezivanja i sređivanja podatci su grupirani u dvije skupine, a od učenika se traži da ih smisleno poveže u cjeline po određenom kriteriju (uzroke i posljedice, pojmove i definicije, pojmove i njima subordinirane pojmove, pojmove i primjere, probleme i rješenja, datume i događaje, likove i djela, znanstvenike i teorije,...)

ZADATCI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

PREDNOSTI

- ⊙ može se ispitati razumijevanje odnosa i povezanosti među pojavama
- ⊙ korisno za dijelove sadržaja koji sadrže puno činjenica i podataka
- ⊙ u jednom zadatku moguće je ispitati više sadržaja

NEDOSTACI

- ⊙ rijetko ispituje više razine kognitivnih procesa
- ⊙ problem bodovanja djelomično točnih odgovora (rješenje može biti recimo dodjeljivanje boda/ova svakoj točno povezanoj čestici odgovora, s time da se treba paziti da se tako zadatku ne dodijeli preveliki broj bodova u odnosu na ostale zadatke eventualno iste težine, te u odnosu na test u cjelini)

ZADATCI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

preporučeno je ponuditi veći broj čestica odgovora kako bi se smanjila vjerojatnost pogađanja!

preporučeno je da se u zadatku i kao čestice odgovora i kao čestice pitanja koriste homogene liste (sastavljene po jednom kriteriju – u navedenom primjeru to je ime za česticu pitanja , i djelatnost za česticu odgovora);

ZADATCI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

- ***u uputi treba naznačiti kriterij za povezivanje, te koliko puta svaka čestica odgovora može biti upotrijebljena.***

cijeli zadatak mora biti ispisan na jednoj stranici (kao u primjeru)

čestice odgovora treba navesti redoslijedom koji neće nenamjerno asocirati učenika na točne odgovore (po abecedi, ili kronološki pr.)

ZADATCI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

⊙ Pažljivo pročitaj zadatak i poveži osobe i djelatnost kojom su se bavili tako da imena od 1. do 5. spojiš s djelatnostima od A do H. Na listu za odgovore slovom x označi kvadratić točnoga odgovora za svaku česticu pitanja.

⊙ 1. Pindar	A epika
⊙ 2. Herodot	B filozofija
⊙ 3. Platon	C govorništvo
⊙ 4. Homer	D historiografija
⊙ 5. Sofoklo	E jambografija
⊙ 6. Demosten	F komedija
	G korska lirika
	H lirika
	I tragedija

ZADATCI VIŠESTRUKIH KOMBINACIJA

- ⊙ Zadatci višestrukih kombinacija formom su slični zadacima višestrukog izbora, s tim da ima više točnih odgovora, odnosno od učenika se traži da odabere odgovore koju su točni.
- ⊙ Iz upute treba biti jasno da se traži nekoliko točnih odgovora (*a može se navesti i točno koliko*).

ZADATCI VIŠESTRUKIH KOMBINACIJA

PREDNOSTI

- ⊙ pogodno je u situacijama gdje postoji više od jednog točnog odgovora
- ⊙ može ispitivati složenije razumijevanje događaja, tema, ideje...

NEDOSTACI

- ⊙ problem bodovanja djelomično točnih odgovora (rješenje može biti recimo dodjeljivanje boda/ova svakoj točno povezanoj čestici odgovora, s time da se treba paziti da se tako zadatku ne dodijeli preveliki broj bodova u odnosu na ostale zadatke eventualno iste težine, te u odnosu na test u cjelini)
- ⊙ učenik može, na osnovi poznavanja jednog točnog odgovora nerijetko zaključiti koja je točna kombinacija

ZADATCI VIŠESTRUKIH KOMBINACIJA

Zakruži slova ispred točnih odgovora.

Što je sve navelo Ahileja da izrekne starcu kako je ljudska sudbina u rukama bogova?

- ⊙ A. Shvatio je da junaci uslišavaju molbe nemoćnih staraca.
- ⊙ B. Usprkos pretrpljenomu zlu starac je poljubio ruku ubojice svoga sina.
- ⊙ C. Poželio je dobiti golemu odštetu za mrtve trojanske junake.
- ⊙ D. Starac je u njemu pobudio tugu zbog vlastita oca.
- ⊙ E. Želja da se prestane tugovati kada ionako to neće promijeniti sudbinu.

ZADATCI REDANJA

- © U zadatcima redanja učenik treba određene događaje, procese ili elemente poredati po nekom načelu (pr. kronološkom ili uzročnom). Odgovori su ponuđeni, a učenik treba izabrati točan odgovor.

ZADATCI REDANJA

PREDNOSTI

- ⊙ pogodno je za ispitivanje pr. povijesnih događaja, procesa ili pojava s elementima koji su u uzročno-posljedičnom ili sl. odnosu

NEDOSTACI

- ⊙ problem bodovanja – ukoliko učenik pogriješi u samo jednom elementu gubi mogućnost dobivanja bodova

ZADATCI REDANJA

Odredi točan redoslijed navedenih etapa istraživanja . Svoj odgovor napiši na crtu.

- ⊙ izbor problema
  - ⊙ pretpostavka
  - ⊙ pokus
  - ⊙ zaključak
-

ZADATCI OTVORENOG TIP ZADATCI KRATKIH ODGOVORA

- ⊙ Zadatci kratkih odgovora su pitanja (najčešće “tko”, “što”, “gdje” i “kad”) koja od učenika zahtijevaju da odgovori s nekoliko riječi, jednostavnom rečenicom, prikazom, formulom i sl.

pitanje mora biti precizno, postavljeno tako da učenik zna jasno i nedvojbeno koji podatak se od njega traži;

preporučeno je da sve prazne crte u takvim pitanjima budu podjednake dužine, kako učeniku ne bi nenamjerno sugerirali točan odnosno pomogli pri odgovaranju, čime se umanjuje valjanost testa;

ZADATCI OTVORENOG TIPAA

ZADATCI KRATKIH ODGOVORA

PREDNOSTI

- ⊙ pogađanje je svedeno na minimum
- ⊙ zadatke je lakše sastaviti nego zadatke zatvorenoga tipa
- ⊙ zahtjeva od učenika da sam napiše odgovor, za razliku od zadataka zatvorenog tipa gdje se odgovor izabire

NEDOSTACI

- ⊙ zadatci često zahtijevaju reprodukciju, pa mogu previše naglašavati memoriranje
- ⊙ treba predvidjeti sve moguće točne odgovore (sinonime ili sl.) i definirati ih u ključu za odgovore
- ⊙ u ključu za odgovore treba točno predvidjeti hoće li se u obzir uzimati krivo napisani ili gramatički neispravni odgovori
- ⊙ ispravljanje može biti otežano nečitim rukopisom

ZADATCI OTVORENOG TIP ZADATCI KRATKIH ODGOVORA

Što trebaš upisati na praznu crtu da
točno dopuniš navedenu reakciju?

ZADATCI OTVORENOG TIP A

ZADATCI DOPUNJAVANJA

U zadatcima dopunjavanja učenik treba dovršiti rečenicu, izračun, shemu ili crtež upisivanjem elementa koji nedostaje.

Primjer:

Pažljivo pročitaj tvrdnju i na listu za odgovore upiši točan odgovor.

Graditelj znamenitog labirinta u Knosu bio je

_____.

ZADATCI OTVORENOG TIPA

ZADATCI DOPUNJAVANJA

tvrdnja mora biti precizna tako da učenik zna jasno i nedvojbeno koji podatak se od njega traži; u slučaju da učenik treba dopuniti izračun, shemu ili crtež u uputi treba jasno i precizno naznačiti što treba učiniti

preporučeno je rečenicu formulirati tako da podatak koji se od učenika traži (prazna crta) bude na kraju rečenice;

ZADATCI OTVORENOG TIPA

ZADATCI DOPUNJAVANJA

preporučeno je da se od učenika jednim zadatkom traži jedan podatak, ili najviše dva (dvije prazne crte);

preporučeno je da sve prazne crte u takvim pitanjima budu podjednake dužine, kako učeniku ne bi nenamjerno sugerirali točan odgovor odnosno pomogli pri odgovaranju, čime se umanjuje valjanost testa;

ZADATCI OTVORENOG TIPAA

ZADATCI DOPUNJAVANJA

PREDNOSTI

- ⊙ zadatci se lako konstruiraju
- ⊙ pogađanje je onemogućeno
- ⊙ zahtjeva od učenika da sam napiše odgovor, za razliku od zadatka zatvorenog tipa gdje odgovor izabire

NEDOSTACI

- ⊙ zadatci često zahtijevaju reprodukciju, pa mogu previše naglašavati memoriranje
- ⊙ treba predvidjeti sve moguće točne odgovore (sinonime ili sl.) i definirati ih u ključu za odgovore
- ⊙ u ključu za odgovore treba točno predvidjeti hoće li se u obzir uzimati krivo napisani ili gramatički neispravni odgovori
- ⊙ ispravljanje može biti otežano nečitim rukopisom

ZADATCI OTVORENOG TIPA

ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA

- © U zadatcima produženog odgovora učenik na pitanje treba odgovoriti složenom rečenicom, objašnjenjem, izračunom, prikazom, dokazom i sl.

ZADATCI OTVORENOG TIP A

ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA

Odredite koordinate tjemena grafa funkcije $f(x) = x^2 + 2x - 8$ i sjecišta grafa s koordinatnim osima. Nacrtajte graf funkcije.

Ili

You have left something of yours at a friend's place.
Write to the friend and say:

- ⊙ - what it is and where you left it,
- ⊙ - why you need it,
- ⊙ - what you want your friend to do with it.

Write **40-60** words on your answer sheet.

ZADATCI OTVORENOG TIPA

ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA

PREDNOSTI

- ⊙ zadatci se lako konstruiraju
- ⊙ pogađanje je onemogućeno
- ⊙ pogodno je za ispitivanje sposobnosti analize, sinteze, primjene i evaluacije
- ⊙ u odnosu na zadatke esejskog tipa pred učenika je postavljeno više ograničenja koja se tiču sadržaja i forme odgovora (olakšano i preciznije ispravljanje)

NEDOSTACI

- ⊙ treba predvidjeti sve moguće odrednice točnih odgovora i definirati ih u uputama za ocjenjivanje
- ⊙ u ključu za ocjenjivanje treba točno predvidjeti hoće li se u obzir uzimati krivo napisani ili gramatički neispravni odgovori, te kako će se bodovati odgovori koji uključuju greške u izračunavanju (a postupak je točan)
- ⊙ potrebno je što preciznije odrediti način bodovanja odgovora
- ⊙ ispravljanje može biti otežano nečitkim rukopisom

ORGANIZACIJA ZADATAKA U ISPITU

1. Zadatke koji mjere isti obrazovni ishod uputno je staviti zajedno.
2. Gdje god je moguće, isti oblik zadataka treba se nalaziti zajedno u testu.
3. Zadatke treba poredati po težini, od manje prema više teškim pitanjima.

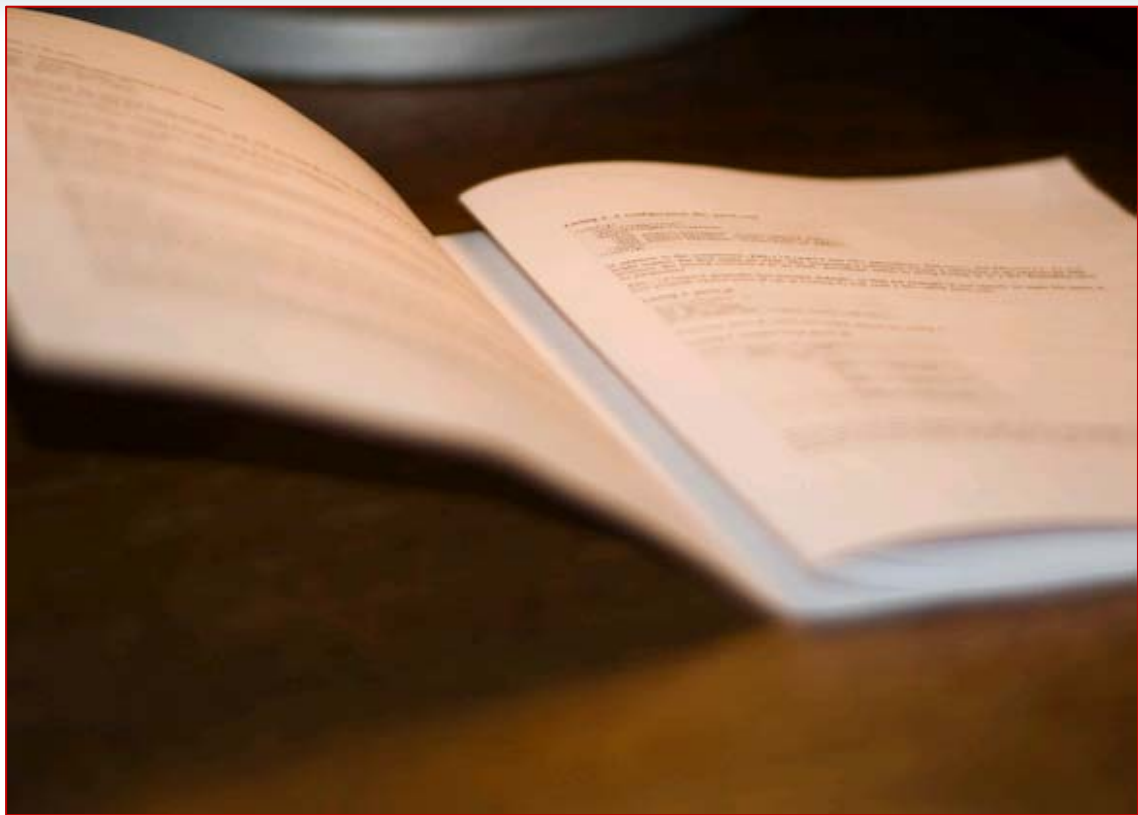
BODOVANJE ZADATAKA

- ⊙ Učenicima jasno objasniti način bodovanja. Još dok se pišu pitanja treba odrediti kako će odgovori biti bodovani. U konačnici to rezultira preciznim rubrikama za bodovanje.
- ⊙ Preporuka za bodovanje: svako pitanje 1 bod (ako želimo staviti veću težinu na neko područje, treba sastaviti više zadataka za to područje).

BODOVANJE

- © Ukoliko neki zadatak sadrži više elemenata koji se mogu ocjenjivati (npr. postupak, dobiveni rezultat, napisana ispravna mjerna jedinica), svaki od tih elemenata treba posebno bodovati po sistemu 0 – 1
- © Točan odgovor 1 bod
- © Netočan odgovor 0 bodova (nema negativnih bodova)

Kontakt:

jbculej@ncvvo.hr